

Pielaveden kunnan laaja hyvinvointikertomus 2021-2024

Pielavesi

Dokumentin sisältö

ALKUSANAT

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
 - 1.1 Kaikki ikäryhmät
 - 1.2 Lapset ja lapsiperheet
 - 1.3 Nuoret
 - 1.4 Työikäiset
 - 1.5 Ikäihmiset
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
 - 2.1 Vanhemmuuden tuki
 - 2.2 Nuorten hyvinvoinnin edistäminen
 - 2.3 Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret aikuiset, alle 30-vuotiaat
- 3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö
- 4 Johtopäätökset
 - 4.1 Vanhemmuuden tukeminen
 - 4.2 Nuorten hyvinvoinnin edistäminen
 - 4.3 Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret aikuiset, alle 30-vuotiaat

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025 - 2029

INDIKAATTORIT

ALKUSANAT

Pielaveden hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021–2024 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 24.5.2021. Suunnitelman painopisteiden valmistelun pohjana oli hyvinvointikertomus vuosilta 2017–2020 sekä THL:n raportoimat koronapandemian vaikutukset väestön hyvinvointiin ja palveluihin. Näitä olivat mm. peruuntuneet tai siirtyneet lääkäri- tai hoitajakäynnit, taloudellisen tilanteen heikentyminen, sosiaalisen kanssakäymisen vähentyminen ja yksinäisyyden kokemuksen lisääntyminen, etätyön lisääntyminen sekä päivittämisen liikunnan väheneminen.

Hyvinvointisuunnitelman 2021–2024 painopisteiksi Pielavedellä valittiin 1. ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö, 2. osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen, 3. terveystottumusten parantaminen sekä 4. asuinympäristön kohentaminen.

Hyvinvointisuunnitelman toteutumisesta on raportoitu tilinpäätöksissä 2021–2022 toimielimittäin.

Vuonna 2023 lähdettiin laatimaan edellisen vuoden raporttia tilastojen sekä vuosiraporttia laatineen työryhmän jäsenten hiljaisen tiedon pohjalta. Hyvinvointitieto on tilastoista luettuna vähintään 1–2 vuotta vanhaa. Sen vuoksi vähintään yhtä tärkeitä lähteitä ovat työntekijöiden ns. hiljainen tieto sekä arkipäiväiset huolenaiheet. Tarkoituksena oli selvittää väestön hyvinvoinnin tila ja siihen vaikuttavat juurisyyt sekä valmistella hyvinvoinnin edistämisen tärkeimmät tavoitteet ja mahdollisimman konkreettiset toimenpiteet.

Keskeisimmiksi tavoitteiksi vuosiksi 2023–2024 valittiin 1) vanhemmuuden tuki, 2) nuorten hyvinvoinnin edistäminen sekä 3) syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tavoittaminen. Vuoden 2023 raportti laadittiin samalla tavalla kuin edellisen vuoden raportti. Vuodesta 2024 raportoidaan tässä laajassa hyvinvointikertomuksessa. Yhteenvedona voi todeta, että asukkaiden hyvinvoinnin tilan on oltava kunnan palveluiden keskeinen perusta.

Jatkossa hyvinvointitietoa on kerättävä ja analysoitava poikkipohjaisesti ja yhteistyössä mm. Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa. Tieto ml. tämä vuosiraportti saatetaan kaikkien kunnan palvelualueiden ja luottamushenkilöiden tietoisuuteen ja huomioidaan kuntastrategian sekä tulevan vuoden talousarvion valmistelussa.

Hyvinvointisuunnitelma, hyvinvointikertomus ja vuosiraportit kokoavat väestön hyvinvointiin liittyvät tiedot, toimenpiteet sekä niiden vaikuttavuuden, ja täydentävät kunnan talousarvioita ja tilinpäätöksiä. Tämän periaatteen systematisointi sekä porukalla ja verkostoissa tekeminen on koko hyvinvointityön ydin.

Pielavedellä 20.5.2025

Johanna Viita kunnanjohtaja

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021 - 2025

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Toukokuun alussa (7.5.2025) julkaistu Suomalaisten terveyttä kuvaava Kansallinen terveysindeksi on Pielaveden ja lähes koko Pohjois-Savon kannalta huolestuttavaa luettavaa. Kansallinen terveysindeksi kertoo, millainen on suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tila jokaisessa maamme kunnassa. Indeksiin kootaan tietoja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), Kelan, Syöpärekisterin, Eläketurvakeskuksen ja Tilastokeskuksen rekistereiden aineistoista.

Indikaattori ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indikaattoreita tarkastellessa tavoite taso on 100 tai sitä pienempi. Mitä pienempi luku, sitä terveimpiä ja hyvinvoivempia kuntalaiset ovat.

Pielaveden sairastavuusindeksi oli vuoden 2023 lopussa 121. Vuoden 2016 luku oli 165,3. Suunta oli vuosia alaspäin, mutta lähti vuonna 2023 hienoiseen nousuun. Pielavesi on maan kahdenkymmenen sairaimman kunnan joukossa. Sairastavuusindeksi mittaa kuntaisten kokonaissairastavuutta ja siihen vaikuttavat osaindeksit ovat aivoverisuonitaudit, alkoholisairaudet, diabetes, keuhkosairaudet, mielenterveys, muistisairaudet, sepelvaltimotauti, syövät, tapaturmat sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet.

Tarkastellessa tarkemmin Kansallisen terveysindeksin taulukoista mielenterveysindeksiä, muuttuu Pielaveden luku edellistäkin huolestuttavammaksi. Pielaveden mielenterveysindeksi on 171,1. Tällä luvulla Pielavesi on maan kuudenneksi pahoinvoivin kunta. Kokonaisuutena Pohjoissavolaisilla on 44 prosenttia enemmän mielenterveyteen liittyviä ongelmia kuin suomalaisilla keskimäärin. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Pielaveden parhain tulos oli vuonna 2021, jolloin luku oli 119,6. Mielenterveysindeksiin kootaan kolme asiaa: mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeellä olevat 16-64-vuotiaat, 13 vuotta täyttäneiden itsemurhat ja sairaalahoitoon johtaneet itsemurhayritykset sekä vaikeisiin mielenterveyden häiriöihin liittyvien lääkkeiden erityiskorvausoikeuksien saajat.

Kolmantena mitattava työkyvyttömyysindeksi oli Pielavedellä vuoden 2023 lopussa 181,2. Pohjois-Savon keskiarvo on 135,6. Tällä luvulla maakunnassa on toiseksi eniten työkyvyttömyyttä koko Suomessa.

Työkyvyttömyys indeksi kertoo, minkä verran kunnassa ihmisiä on työkyvyttömyyseläkkeellä, pitkällä yli 90 päivän sairauslomilla tai ammatilliseen kuntoutukseen ohjattuina.

Pohjois-Savon hyvinvointikertomuksen 2021-2025 mukaan Pielavedellä erottuivat muihin Pohjois-Savon kuntiin verrattuna seuraavat tilastot:

- Alle kouluikäiset ja 4-5 lk, kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, tytöt: Pielavesi 23,2% - Pohjois-Savo 14,6%
- Alle kouluikäiset ja 4-5 lk, hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa: Pielavesi 38,1% - Pohjois-Savo 55,6% - koko maa 59,5%
- Alle kouluikäiset ja 4-5 lk, matala itsetunnon taso, tytöt: Pielavesi 18,9% - Pohjois-Savo 14,1% - koko maa 13,3%
- Huostassa 7-12 vuotiaita: Pielavesi 3,4 % - Pohjois-Savo 1,4 % - koko maa 0,9 %.

Hyvinvointialueen tekemän asukkaiden kokemaan hyvinvointiin liittyvän kyselyn mukaan Pielavedellä asukkaiden hyvinvointia vahvistavat (vastausten yleisimmät sanat): perhe, ystävä, liikunta/liikkuminen, työ, luonto ja aika. Hyvinvointia heikentävät puolestaan huoli, lääkäri, kunta, työ, terveys, palvelut, huolto ja hoito.

Hyvinvointialue oli tutkinut myös Pohjois-Savon kuntien hyte-kertoimia eli valtionosuuteen vaikuttavaa rahallista asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannustinta. Pielavesi sai hyte-kertoimen perusteella vuonna 2024 noin 18,6 euroa/asukas valtionosuutta. Pohjois-Savon kuntien hyte-kertoimet vaihtelivat 15,5 eurosta/asukas 21,3 euroon/asukas. Kertoimen määrään vaikuttavat kunnan toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä kunnan väestön terveys ja hyvinvointi. Pielavedellä väestön terveys ja hyvinvointi vaikutti hyte-kertoimeen kunnan toimintaa enemmän.

Lähteet:

THL, tilastoraportti 7.5.2025. Kansallinen terveysindeksi 2021-2023.

<https://www.julkari.fi/handle/10024/151475>

Mieliteko 2.0. 7.5.2025, Katja Hedberg. #Kansallinen terveysindeksi: Pohjois-Savon punaisena hehkuvalla alueella tuikkii sentään kaksi kirkasta tähteä. <https://www.mielitekomedia.fi/fi/uutinen/kansallinen-terveysindeksi-pohjois-savon-punaisena-hehkuvalla-alueella-tuikkii-sentaan-kaksi-kirkasta-tahtea>

Pohjois-Savon hyvinvointialue. Pohjois-Savon laaja hyvinvointikertomus 2021-2025.

1.1 Kaikki ikäryhmät

Valtuustokauden aikana kunnan taloudellinen tilanne on mahdollistanut panostamisen kuntalaisten hyvinvointiin

mm. investoimalla kirjaston etätyötiloihin, liikuntapaikkoihin sekä kunnan yleisinfraan. Myös vesijohtoverkostojen saneeraukset ja etäluettavat vesimittarit näkyvät suoraan kuntalaisten arjessa. Talous on myös mahdollistanut laajat vapaa-ajan palvelut sekä mahdollistanut laajat ja laadukkaat varhaiskasvatuksen ja opetuksen tarjoamisen kuntamme lapsille. Suurimpana investointina uuden opinportin rakentaminen.

Ikääntyvä ja vähenevä väestö muodostavat pitkän aikavälin haasteen, erityisesti huoltosuhteen ja palvelutarpeiden näkökulmasta. Kertomusvuosien aikana Pielaveden kunnan väkiluku on laskenut ollen vuoden 2024 lopussa 3981 henkilöä (ennakkotieto). Västöennusteen mukaan väkiluvun lasku jatkuu ja vuoden 2024 ennusteen mukaan Pielaveden väkiluku vuonna 2030 on 3602 henkilöä. Tämä kehitys on tyypillistä monille Pohjois-Savon kunnille, joissa nuoret muuttavat pois opiskelun ja työn perässä.

Kunnan demografinen huoltosuhde on heikentynyt, mikä kertoo työikäisten määrän suhteellisesta vähenemisestä. Työllisyystilanne ei ole juuri parantunut, työllisten osuus on hieman laskenut. Lapsiperheiden osuus perheistä on laskenut, mutta yhden vanhemman perheiden osuus on noussut hieman.

Pienituloisuus on lievästi vähentynyt (yleinen pienituloisuusaste 17,1 %), ja erityisesti lasten pienituloisuus on laskenut (13,4 %). Pitkäaikaista toimeentulotukea saavien nuorten (18–24 v.) osuus on selvästi pienentynyt (4,4 % → 2,8 %). Myös aikuisten (25–64 v.) toimeentulotuen tarve on laskenut (1,6 % → 1,4 %).

Osallisuuden kokemukset eivät ole merkittävästi parantuneet, mutta äänestysaktiivisuus on hienoisessa nousussa (57,8 % → 59,4 %).

Sosiaali- ja terveystalouden käyttö on vähentynyt ja erityisesti lääkärikäynnit ovat vähentyneet. Sosiaali- ja terveystalouden käytön väheneminen voi johtua palvelujen saavutettavuuden haasteista tai digipalvelujen lisääntymisestä.

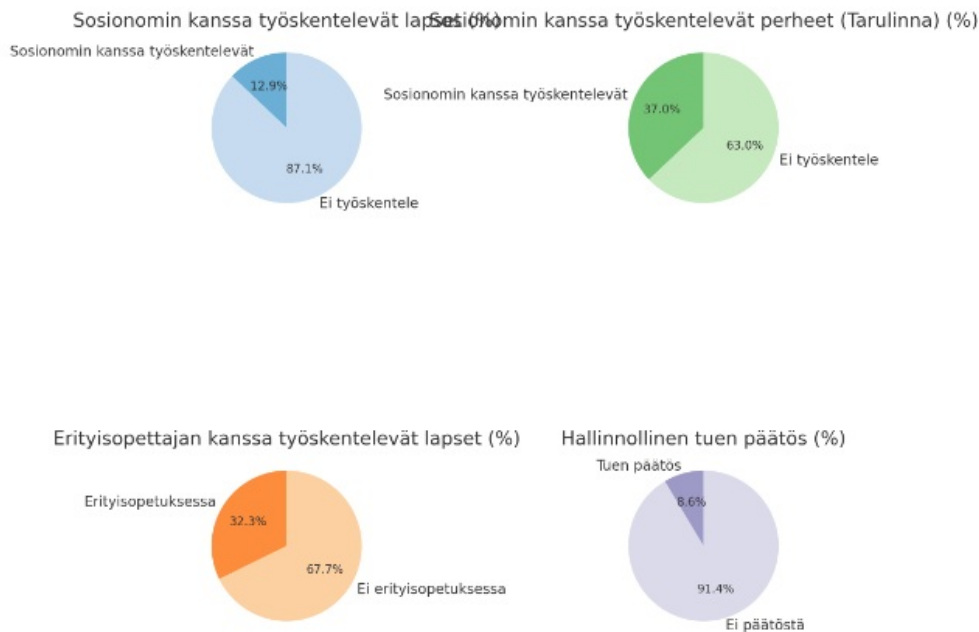
1.2 Lapset ja lapsiperheet

Pielaveden kunnassa varhaiskasvatuksen piirissä oli vuonna 2024 yhteensä 93 lasta, joista 85 osallistui kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten määrä on kertomusvuosien aikana vähentynyt hieman. Ammatillista tukea lasten ja perheiden hyvinvointiin on tarjottu sekä varhaiskasvatuksen sosionomin että erityisopettajan toimesta.

Uutena ammattiryhmänä varhaiskasvatuksessa syksyllä 2024 aloittanut sosionomi on ehtinyt työskennellä säännöllisesti 11 lapsen kanssa, mikä kattaa 17 % kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista. Lisäksi yhteistyötä on tehty 10 perheen kanssa, mikä kattaa 36 % Tarulinnan päiväkodin perheistä. Työ on keskittynyt vanhemmuuden tukemiseen sekä lapsikohtaiseen varhaiseen tukeen.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on työskennellyt lukuvuoden aikana säännöllisesti 25 kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevan lapsen sekä 5 yksityisessä perhepäivähoidossa olevan lapsen kanssa. Tämä kattaa yhteensä 32 % kaikista varhaiskasvatuksessa olevista lapsista.

Hallinnollisia tuen päätöksiä tehtiin lukuvuonna 2024-2025 8 lapselle, mikä vastaa 9 % kaikista varhaiskasvatuksessa olevista lapsista. Päätösten määrä on kertomusvuosien aikana laskenut. Tämä viittaa siihen, että moniammatillinen ja ennaltaehkäisevä työ kohdentuu varhaisempaan vaiheeseen kuin viralliset tuen päätökset.

1.3 Nuoret

Hyvinvointikertomuksen tarkastelussa nousi esiin sekä huolestuttavia että myönteisiä muutoksia nuorten hyvinvoinnissa Pielavedellä kertomusvuosina.

Viiden keskeisimmän huolenaiheen perusteella voidaan todeta, että nuorten hyvinvointiin liittyy merkittäviä haasteita:

- Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa on heikentynyt selvästi 4.-5. luokan oppilailla, laskien 59,7 %:sta (2021) 38,1 %:iin (2023).
- Perheen koettu taloudellinen tilanne on heikentynyt lukioikäisten keskuudessa: kohtalaiseksi tai huonommaksi kokevien osuus nousi 23,1 %:sta 57,1 %:iin.
- Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin huomattavasti vaikeammaksi (89,2 %:sta 51,4 %:iin).
- Koulupsykologin ja kuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin myös aiempaa hankalammaksi.

Nämä tulokset osoittavat, että erityisesti perheiden taloudellinen tilanne, keskusteluyhteys aikuisiin sekä opiskeluhuollon palvelujen saavutettavuus ovat heikentyneet ja vaativat toimenpiteitä.

Toisaalta viisi myönteisintä muutosta kertovat tärkeästä hyvinvoinnin vahvistumisesta:

- Oppimisympäristön ilmapiiri lukiossa parani huomattavasti, 25,6 %:sta (2021) 57,1 %:iin (2023).
- Koululounaan riittävyys nousi selvästi, ja 81,0 % opiskelijoista koki, että ruokaa on tarjolla riittävästi.
- Raittius lisääntyi nuorten keskuudessa (34,2 %:sta 64,3 %:iin).
- Koulukiusaamisen kokemukset vähenivät, ja jopa 90,5 % lukiolaisista kertoi, ettei ole kokenut kiusaamista lukukauden aikana.
- Ylipainoisuuden osuus laski 31,6 %:sta 12,2 %:iin.

Näiden myönteisten kehityskulkujen vahvistaminen jatkossa on tärkeää, jotta nuorten kokonaisvaltainen hyvinvointi voi edelleen parantua.

1.4 Työikäiset

Työikäisiä (18-64-vuotiaiden) oli Pielaveden kuntalaisista vuoden 2024 lopussa 1771 henkeä, 44,5 %.

Tarkastelujakson työikäisten indikaattorit ovat kaksijakoiset. Suurin osa Pielaveden työikäistä väestöstä on töissä, yrittäjinä tai opiskelemassa. Työ ja sitä kautta tuleva taloudellinen toimeentulo sekä aineettomat hyödyt, kuten yhteisöllisyys, lisäävät tutkitusti ihmisten hyvinvointia.

Positiivista kehitystä on tapahtunut syrjäytymisriskissä olevien 18-24-vuotiaiden nuorten aikuisten määrän vähenemisessä. Vuosien 2021–2023 aikana määrä väheni lähes 10 prosenttia. Hyvästä kehityksestä huolimatta työvoiman, koulutuksen ja asevelvollisuuden ulkopuolella olevien nuorten aikuisten määrä on Pielavedellä korkea, lähes 21,3 % ikäryhmästä (2023). Tavoitetaso korkeintaan 10 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä.

Indikaattoreiden mukaan vuoden 2024 aikana (25–64-vuotiaiden) mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden sekä eri syistä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden määrät ovat lähteneet varovaiseen laskuun. Ristiriitaa myönteiseen tulkintaan aiheuttavat asiantuntijakentältä kuuluvat kommentit etuuksien myöntämiskriteereiden kiristymisestä. Tätä huomiota tukee myös Sosiaalibarometri 2025 ennakkotiedot.

Työllisyys heikkeni ja työttömyysluvut lähtivät nousuun vuoden 2024 loppu puoliskolla. Vuosien 2021–2023 aikana myönteisenä olleet työllisyysluvut lähti nousuun. Nuorten työvoiman (18–24 v) osuus työvoimasta lähti kasvuun. Samoin vaikeasti työllistettävien (rakenne työttömyys) osuus työttömissä työnhakijoissa kasvoi. Suurimpana syynä tähän oli yleisen työllisyystikanteen heikkeneminen.

Työttömyydestä tai muusta syystä johtuva työn ulkopuolella olemisesta aiheutuvan mahdollisen hyvinvoinnin alemman lisäksi, viimeaikaiset työttömyys- ja sosiaaliturvan leikkaukset sekä elinkustannusten nousu heikentävät näiden ihmisten taloutta ja oletettavasti myös heidän hyvinvointiansa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan lukuisat samanaikaiset etuuksien kiristykset ja maksujen korotukset kasautuvat pitkälti samoillem ihmisille ja perheille. Sosiaaliturvaan jo tehtyjen ja vuodelle 2025 suunniteltujen muutosten on todettu kohdentuvan ennen kaikkea pienituloisimpiin ihmisiin (STM 2024).

Pielaveden työllisyystilastot, keskeisimmät indikaattorit

TEM, tilastot Pielavesi	2020	2021	2022	2023	2024
Työvoima	1590	1551	1576	1550	1486
Työttömiä, henkeä (k-a)	183	144	132	134	145
Työttömyysaste % (k-a)	11,57	9,3	8,4	8,4	9,8
Alle 25 -vuotiaat (k-a)	35	21	18	14	15
Pitkäaikaistyöttömät (k-a)	43	48	43	39	39

Vuosina 2021–2024 erityisen huomion kohteena olleet työikäiset:

- Nuoret, joiden työttömyys on pitkittynyt tai vaarana pitkittyä sekä ilman ammattitutkintoa tai työelämän vaatimaa riittävää osaamista omaavat.
- Pitkäaikaistyöttömät, joiden työllistyminen on haastavaa osaamisen puutteen, puuttuvan työhistorian ja/tai heikon työ- ja toimintakyvyn vuoksi.
- Pitkäaikaissairaat ja vammaiset, osatyökykyisyyden, työ- ja toimintakyvyn haasteiden ja/tai puuttuvien palveluiden sekä väärin etuusjärjestelmien vuoksi.

Näihin jokaiseen ryhmään kuuluu ihmisiä, jotka tarvitsevat hyvinvointinsa tueksi moniammatillista yhteistyötä ja palveluiden koordinoitua ja yksilöllistä tukea.

Nuoret aikuiset, alle 30-vuotiaat

Hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että ihminen on ikätasoisesti kiinnittynyt johonkin. Vuoden 2023 tilaston mukaan 21,3 prosenttia alle 25-vuotiaista työttömistä työnhakijoista eivät olleet työssä, opiskelemassa tai varusmiespalveluksessa Arvioidun tiedon perusteella luku on varsin saman suuntainen myös ikäluokassa 25–29 vuotta. Näiden ihmisten katsotaan olevan suuressa syrjäytymisriskissä. Kentän arvion mukaan osa tästä ryhmästä löytää polkunsä työelämään ajankanssa, mutta osalla on suuri vaara syrjäytyä. Arvion mukaan todellisessa syrjäytymisvaarassa olevia 18–29-vuotiaita Pielavedellä noin 15-20 henkilöä.

Monella yllä mainittuun kohderyhmään kuuluvalla on todettuja mielenterveyteen, kognitiivisiin taitoihin, päihteiden käyttöön sekä sosiaaliin tilanteisiin liittyviä haasteita. Positiivisena kehityksenä voidaan pitää sitä, että kohderyhmä kokonaismäärältään tarkastelujakson aikana pienentynyt ja entistä pienempi osa on kokonaan palveluiden ulkopuolella.

Usealla alle 30-vuotiaalla työttömyyden taustalla on kokonaan tai osittain puuttuva ammatillinen tutkinto sekä

ammattiin jo valmistuneilla puutteellinen osaaminen.

Kohderyhmän, alle 30-vuotiaiden syrjäytymisvaarassa olevien nuorten hyvinvointia myönteisesti tukevat:

- Kohderyhmän kanssa työskentelevien ammattilaisten tuttuus, yhteistyön helppous, luottamuksen saavuttaminen
- Työllisyyspalveluiden (aiemmin TE, nyt Ylä-Savon työllisyysalue + kunnan oma) saatavuus hyvää
- Etsivän nuorisotyön matalankynnyksen palvelut, palvelun saavutettavuus ja tiedottamisessa käytettävä sosiaalinen media tavoittaa kohderyhmän
- Asuminen, useimmissa tapauksissa asunnon saa nopeasti, kunnan asunnoissa kontrolli, varsinaista asunnottomuutta ei ole tiedossa
- HVA:n työikäisten palvelut toimivat
- Mielenterveysneuvolan palvelut ovat integroitu (tarjotaan perus- ja erityispalveluita rinnan). Kun on kaksi tekijää, palvelut koetaan riittäväksi.
- Terveysaseman päihdelääkärin palvelut toimivat kohtuullisesti. Lääkäri palvelee etänä. Mt-sairaanhoitajat saavat konsultointiapua
- KELA:n etäpalvelut
- Kunnan monipuoliset vapaa-aikapalvelut
- Tiivistynyt yhteistyö järjestöjen ja yhdistysten kanssa, toimintaa järjestetään tai tullaan järjestämään yhteistyössä kunnan kanssa

Vastaavasti hyvinvointia laskevana koetaan:

- Osalla elämänhallinnan haasteita, näkyy mm. sitoutumisessa palveluihin, enenevässä määrin häiriöinä asumisessa (häiriöitä aiheuttavat toistuvasti samat henkilöt).
- Hyvinvointialueen laajat haasteet palveluiden tuottamisessa, esim. perusterveydenhoito
- Työttömyyden taustalla on kokonaan tai osittain puuttuva ammatillinen tutkinto sekä ammattiin jo valmistuneilla puutteellinen osaaminen
- Palveluista puuttuvat: Tuettu opiskelu ja lähiopiskelumahdollisuus. Osa hyötyisi työpajatoiminnasta. Yksilövalmentaja tai pitkäjänteistä työtä tekevä ammatillinen tukihenkilö puuttuu. Kulkuyhteydet ovat heikot sivukyliltä Pielaveden keskustaan sekä Pielavedeltä lisaan on erittäin rajattu mahdollisuus kulkea.
- Sosiaaliturvaan tehdyt heikennykset vaikuttavat kohderyhmän talouteen negatiivisesti. Leikkaukset kohdistuvat mm. yleiseen asumistukeen, työttömyysturvaan (lapsikorotukset posistettu, 300 euron suojaosa poistettu, ansiosidonnaisen päivärahan porrastus, työssäoloehdon pidentyminen), tukien indeksikorotuksen jäädyttäminen sekä aikuiskoulutustuen poistumiseen. STM, THL ja Soste ovat melko yksimielisiä siitä, että leikkaukset osuvat rankimmin ikäryhmään 18–24-vuotiaat. Ne kurittavat eniten opiskelijoita, työttömiä ja yksinasuvia. Kasvattavat pienituloisten määrää ja loppujen lopuksi kasvattavat toimeentulotuen saajien määrää ja näin ollen myös toimeentulotuen kustannuksia. Tästä huolimatta toimeentulotukea on leikattu (Mielenterveyden keskusliitto.)

Lähde:

Tilastokeskus, TEM, työllisyyskatsaukset, Soste: Sosiaalibarometri 2025, ennakkojulkistus 8.4.2025, Sosiaali- ja terveysministeriö, Mielenterveyden keskusliitto sekä kentällä toimivien asiantuntijoiden kanssa käydyt keskustelut.

1.5 Ikäihmiset

Pielaveden väestöstä yli 40 prosenttia on yli 64-vuotiaita kuntalaisia.

Pielavedellä toimii aktiivisia järjestöjä ja yhdistyksiä, joiden monipuolinen toiminta täydentää kunnan, kansalaisopiston ja hyvinvointialueen järjestämiä ikäihmisten palveluita.

Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on noussut (43,9 % → 45,5 %), mutta omaishoidon tuen piirissä olevien osuus on pysynyt alle 8 %:ssa. Yksinasuvien ikäihmisten määrän kasvu voi lisätä yksinäisyyden ja turvattomuuden tunteita.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot ovat vähentyneet vuodesta 2021 lähtien (525,5 v. 2021 -> 307,0 v. 2024), joka voi viitata onnistuneisiin ennaltaehkäiseviin toimiin.

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Vuosien 2021-2024 hyvinvointisuunnitelmaan asetettiin seuraavat painopisteet ja tavoitteet:

1. painopiste: Ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö

1. tavoite: Hyvän mielenterveyden edistäminen läpi elämänkaaren
2. tavoite: Nuorten päihteiden käytön vähentäminen
2. painopiste: Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen
 1. tavoite: Yhteenkuuluvuuden vahvistuminen
 2. tavoite: Osallistumismahdollisuuksien lisääminen
3. painopiste: Terveystottumusten parantaminen
 1. tavoite: Liikkumisen lisääminen eri ikäryhmissä
 2. tavoite: Hyvän ravitsemus- ja ruokakasvatuksen edistäminen
4. painopiste: Asuinympäristön kohentaminen
 1. tavoite: Asuntokannan lisääminen esteettömällä uudisrakentamisella ja peruskorjauksella
 2. tavoite: Ympäristön siisteyden ja kuntakeskustan kuntakuvan parantaminen

Vuosien 2021-2024 hyvinvointisuunnitelmaa tarkennettiin indikaattoreiden ja muun tiedon perusteella nostamalla toimenpidesuunnitelmiin kolme pääkohtaa:

1. Vanhemmuuden tuki
2. Nuorten hyvinvoinnin edistäminen
3. Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret aikuiset, alle 30-vuotiaat

2.1 Vanhemmuuden tuki

Pääkohdan valinnan taustaa

Pielavedellä vanhemmille ei ole riittävästi tarjolla matalan kynnyksen palveluita, jotka tukisivat lapsen kasvua ja kehitystä tai vahvistaisivat vanhemmuuden identiteettiä. Perheet tarvitsevat laaja-alaista tukea arjessaan - keskustelun ja kuuntelun lisäksi tarvitaan vertaistukea sekä konkreettista apua, kuten lastenhoitoa mahdollistamaan vanhempien palautumista. Yhteiskunnalliset muutokset, kuten työelämän kuormittavuus ja digitalisaation vaikutukset, näkyvät lapsiperheiden jaksamisessa. Erityisesti vanhempien kokemaa riittämättömyys, uupumus ja vuorovaikutuksen väheneminen perheen sisällä heikentävät lasten hyvinvointia. Pielavedellä varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista 30 % tarvitsee jonkin asteista tukea kasvuun ja oppimiseen. Vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä, ohjaaminen oikeiden palvelujen piiriin ja ajankohtaisen tiedon tarjoaminen ovat keskeisiä toimia lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tehdyt toimenpiteet kertomusvuosien aikana

Vanhempien osallisuuden vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja kohtaamispaikkatoiminnassa

Vuonna 2023 varhaiskasvatuksessa ja kohtaamispaikkatoiminnassa käynnistettiin "Iloa vanhemmuuteen" -kampanja, jonka tavoitteena oli kartoittaa vanhempien toiveita palveluiden kehittämiseksi sekä lisätä vanhempien osallisuutta ja vuorovaikutusta palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vasu-kahvilat ja yhteisöllisyyden rakentaminen

Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Vasu-kahvilat, jotka järjestettiin kerran kuukaudessa. Näissä tapaamisissa vanhemmilla oli mahdollisuus kohdata toisiaan ja keskustella heitä askarruttavista asioista yhdessä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. Tänä lukuvuonna alle 3-vuotiaiden ryhmässä Vasu-kahvila kehittyi vanhempien toiveesta vertaisryhmäksi, jossa jaettiin kokemuksia vanhemmuudesta ja arjen haasteista.

Vanhempien aloitteesta järjestettiin myös perheiden yhteisiä tapahtumia kahdesti vuodessa. Näissä tapahtumissa vanhemmat pääsivät tutustumaan toisiinsa ja kasvattajiin rennossa ilmapiirissä, mikä vahvisti yhteisöllisyyttä ja lisäsi luottamusta varhaiskasvatuksen toimijoihin.

Uusi ammattiryhmä tukemassa perheitä

Lukuvuoden 2024-2025 alussa varhaiskasvatuksessa aloitti työnsä uusi ammattiryhmä: varhaiskasvatuksen sosionomi. Hänen tehtävänsä painottuu lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemiseen sekä ennaltaehkäisevien toimintamallien kehittämiseen varhaiskasvatuksen arjessa ja monialaisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Toimintakulttuuri lasten hyvinvoinnin perustana

Lasten hyvinvoinnin edistäminen varhaiskasvatuksessa rakentuu vahvasti toimintakulttuuriin. Pielaveden kunnassa on syksystä 2022 alkaen kehitetty systemaattisesti inklusiivista toimintakulttuuria, jossa jokainen lapsi voi kokea osallisuutta, turvallisuutta ja arvostusta.

Henkilöstöä on koulutettu vahvuusperustaiseen kasvatukseen, jossa huomio kohdentuu lapsen yksilöllisten vahvuuksien tunnistamiseen ja näkyväksi tekemiseen. Tämä lähestymistapa tukee lapsen itsetuntoa, luo myönteistä ilmapiiriä ja vahvistaa lapsen toimijuutta arjessa.

Varhaiskasvatuksen arkea on uudistettu porrastettuun pienryhmätoimintaan, jonka tavoitteena on vähentää hälyä ja levottomuutta, lisätä ennakoitavuutta ja tukea lasten keskittymiskykyä sekä ryhmässä toimimista. Rakenteelliset ratkaisut – kuten toiminnan rytmitys ja tilankäyttö – ovat mahdollistaneet rauhallisemman arjen ja aidot kohtaamiset lasten ja kasvattajien välillä.

Toimintakulttuurin muutos on ollut mahdollista vahvan pedagogisen johtamisen ansiosta. Kun yhteiset tavoitteet ovat henkilöstölle selkeitä ja tiimejä tuetaan niiden saavuttamisessa, kasvaa koko työyhteisön sitoutuminen laadukkaaseen, lapsilähtöiseen toimintaan. Tällaisessa ympäristössä myös vanhemmat kokevat luottamusta ja yhteyttä kasvatustyöhön.

Kohtaamispaikkatoiminta: matalan kynnyksen tukea ja yhdessäoloa

Kohtaamispaikkatoimintaa kehitettiin edelleen vastaamaan perheiden toiveita. Ilta-aikaan järjestettävät perhetapahtumat, kuten peli-ilta ja joulun alla järjestetty lastenhoitoilta, tarjosivat perheille yhteistä tekemistä ja vanhemmille mahdollisuuden hengähtää esimerkiksi jouluvalmistelujen keskellä.

Toimintaa laajennettiin matalan kynnyksen palveluilla:

- Muksumaantai: Avoin leikkitoiminta päiväkodin pihalla, jossa vanhemmat ja lapset voivat ulkoilla yhdessä varhaiskasvatuksen lasten ja kasvattajien kanssa.
- Tenavatiistai: Avoin varhaiskasvatustoiminta joka toinen tiistai klo 9–12, jossa lapset voivat osallistua ohjattuun kerhotoimintaan.
- Perheperjantai jatkoi jo vakiintunutta toimintaansa tarjoten kohtaamisia ja vertaistukea perheille.

Kohtaamispaikkatoiminta rakentuu vahvasti vanhempien omien toiveiden pohjalta, mikä vahvistaa heidän osallisuuttaan ja sitoutumistaan toimintaan.

Yhteistyöverkostot

Kohtaamispaikkatoimintaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Nilakan seurakunnan, 4H:n, Pelastakaa Lapset ry:n sekä MLL:n kanssa. Toimijoiden yhteisiä tapaamisia järjestetään 3–4 kertaa vuodessa, jolloin asetetaan toiminnalle yhteiset tavoitteet. Tavoitteiden määrittelyssä huomioidaan Pielaveden hyvinvointikertomus, kuntastrategia sekä Pohjois-Savon perhekeskusverkoston tavoitteet.

Tehtyjen toimenpiteiden vaikutus

Toteutetuilla toimenpiteillä on onnistuttu vahvistamaan vanhempien osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Matalan kynnyksen kohtaamispaikat, kuten Vasu-kahvilat ja perhetapahtumat, ovat lisänneet vanhempien välistä vuorovaikutusta ja luoneet luottamuksellista yhteistyötä varhaiskasvatuksen henkilöstön ja perheiden välille. Vanhemmat ovat kokeneet tulleen kuulluiksi ja ovat entistä aktiivisempia toiminnan kehittämisessä.

Varhaiskasvatuksen sosionomin työn käynnistyminen on mahdollistanut perheiden yksilöllisemmän tukemisen ja vahvistanut ennaltaehkäiseviä työmuotoja. Sosionomi on voinut kohdentaa työpanostaan erityisesti vanhemmuuden tukemiseen, perheiden ohjaukseen ja neuvontaan sekä varhaisen tuen menetelmiin.

Lisäksi sosionomin mukanaolo on mahdollistanut paremman moniammatillisen yhteistyön: erityisopettajan työpanosta on voitu kohdentaa tehokkaammin lasten oppimisvalmiuksien varhaiseen tunnistamiseen ja tukemiseen. Yhteistyön ansiosta on pystytty aiempaa varhaisemmassa vaiheessa vastaamaan lasten yksilöllisiin tarpeisiin.

Myös lapsiryhmissä toteutetut tunnekasvatusryhmät ovat tukeneet lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehitystä. Tämä työ on vahvistanut lasten arjen hyvinvointia sekä lisännyt henkilöstön valmiuksia kohdata ja tukea lapsia haastavissa tilanteissa.

2.2 Nuorten hyvinvoinnin edistäminen

Pääkohdan valinnan taustaa

Pääsääntöisesti Pielavedellä nuoret voivat hyvin, mutta moni kohtaa yhä monimuotoisempia haasteita arjessaan. Kouluterveyskyselyn tuloksissa huomataan vuosien aikana paljon positiivista kehitystä, mutta myös

kehittämiskohteita löytyy. Nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi on yhteisöjen merkitys suuri. Keskeisiä asioita ovat yhteisöllisyys, osallisuuden kokemus ja oikea-aikainen tuki. Pielavedellä tarjotaan paljon toimintaa nuorille, sekä myös matalankynnyksen palveluita, niitä tarvitseville nuorille. Nuorten kanssa työskentelyssä on havaittu, että viime aikoina nuoret ovat kaivanneet enemmän yhteisöllistä toimintaa ja aktiivista tekemistä, sekä vähentää ruutuajan määrää. Pienelle paikkakunnalle haasteet asettaa se, että osa palveluista on kaukana ja vaikeasti saatavilla, näistä mainittakoon erikoissairaanhoido, sekä lasten- ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut. Viimeisimmäksi mainituissa on pitkät jonot ja pienet resurssit. Pielavedellä on kuitenkin aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelut, jotka toimivat loistavasti. Jalkautuvaa päihetyötä Pielavedellä ei ole ollenkaan, jolle olisi tarvetta.

NUORISOTYÖN KESKEISET TOIMENPITEET:

1. Nuorisotilat ja vapaa-ajan toiminta:

- Tilat auki säännöllisesti
- Viikonloppujen yökahvilat ja lauantai-aukiolot
- Ajantasaiset ja turvalliset välineet (mm. Pelit, ruuanlaitto- ja harrastusvälineet)
- Tapahtumia (esim. kotailta, aartenetsintä, beach volley, Tilat goes Kakkomäki, Kurkistuksia -tapahtuma, Rantakalastus ja nuorisopilkki, koulun päättäri-tapahtumat, Nuorisotyö on the road,)
- Retkiä (esim. Vuokatti, Kakkomäki, Kasurila, Särkänniemi, Kuopio, Vieremä)
- Erilaiset nuorten liikuntaryhmät, Etsivän nuorisotyön ja mielenterveysneuvolan hoitajan kanssa yhteinen nuorten suljettu ryhmätoiminto
- Liikenneturvallisuuden tilaisuuksia vähintään kerran vuodessa: Punainen liitu-tapahtuma
- Taidekasvatus yhteistyössä

2. Osallistaminen ja kuuleminen:

- Nuorisovaltuuston aktiivinen toiminta (vaalit, aloitteet, kokoukset, tapahtumien järjestäminen mm. Yölintu konsertti, nuorten pikkujoulut, diskot, minigolf-kentän avajaiset, Elämä voittaa-vapputapahtuma)
- Nuorten kuulemistilaisuudet ja kyselyt (MV-ilta, nuorisofoorumit, Onko sun rajoja rikottu)
- Nuorten aloite- ja palautekanava
- Paikallislehden kirjoitukset
- Osallistuva budjetointi (kyselyt nuorisotiloilla ja somessa)
- Yhteistyö lapsiparlamentin kanssa

3. EPT-työ ja hyvinvointi:

- EPT-työryhmän säännölliset kokoontumiset
- Kampanjat/tapahtumat kuten #selvinpäinkesään, Yhdessä vahvempina, Pähee-hanke, Keilahallin kilpailut EPT-viikon ohjelmaa. Kari K Korhonen päihdeluento yläkoulu, Päihdeputki Seppo.io-alustalla (myös 6.-luokkalaiset mukana), Moniammatilliset teemaviikot (kiusaaminen, syrjäytyminen, tupakattomuus)
- Mielenterveys- ja päihdesuunnitelman esittely päättäjille
- Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto
- tehostetun nuorisotyön valmiussuunnitelman harjoitus

4. Kouluyhteistyö ja hankkeet:

- Koulunuorisotyö ja oppitunnit (koronarajoitukset estivät osin)
- Yhteistyö koulujen ja kolmannen sektorin kanssa (4H, Lastu, Mansikka/Veturi, Nuorten Palvelu ry)
- ryhmäytyspäivät yläkoululla
- koulutsemppari-hanke

5. Kesätyöt ja työelämäyhteistyö:

- Kuntaan palkattiin nuoria kesätöihin
- kolmannen sektorin kanssa yhteistyö mm. cv- työpajat, yleisurheiluharjoitukset, aamukahvit. (4H, Nuorten Palvelu ry)
- Kesätyöinfoja ja valmennuksia
- Nuorten suunnittelemaa tapahtumia (mm. kyläsuunnistus)

6. Koulun toimenpiteet:

- sitouttava kouluyhteistyöhanke
- Oppilaiden, huoltajien ja kouluhenkilöstön osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen yhteisöllisen oppilashuollon keinoin
- Oppilaan yksilöllinen ja myönteinen kohtaaminen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen KiVa-koulu toimenpideohjelman avulla
- tukioppilastoiminta

TULOKSET JA VAIKUTUKSET (2021-2023):

- Kävijämäärät: Nuorisotiloilla säännöllisesti 10-20 nuorta/ilta, yökahviloissa jopa 40-50
- Osallistuminen: Noin 350 osallistujaa tapahtumiin + erilliset isot tapahtumat (MKKV, Punainen liitu)
- Osallisuus: Nuorten aloitteet (esim. minigolf, välipala), osallistuminen suunnitteluun ja budjetointiin
- EPT-työn vahvistuminen: Uusia toimijoita mukana, teemat vietiin kouluarkeen, kampanjat tavoittivat laajasti
- Koronahaasteista huolimatta toiminta jatkui sovelletusti ja laajeni keskeisiin yhteistyömuotoihin

Toiminnan vaikutukset

1. Nuorisotilat ja vapaa-ajan toiminta

Vaikutukset:

- Säännölliset aukiolot ja yökahvilat ovat tarjonneet turvallisen ja mielekkään ajanviettopaikan erityisesti iltaisin ja viikonloppu kertoina, jolloin nuorisotilat ovat olleet avoinna. Tämä on vahvistanut yhteisöllisyyttä ja vähentänyt mahdollisesti riskikäyttäytymistä.
- Retket ja tapahtumat ovat lisänneet elämyksellisyyttä, rikastaneet nuorten arkea ja tukeneet sosiaalista kehitystä. Kohteina esim. Särkänniemi, Kasurila, Tahko, Kuopio
- Ajantasaiset ja turvalliset välineet nuoriotiloilla ovat mahdollistaneet monipuolisen harrastamisen. Myös liikuntaryhmät ovat innostaneet nuoria harrastamaan ja liikkumaan. Nämä tukevat sosiaalista, fyysistä ja henkistä hyvinvointia.
- Yhteistyö etsivän nuorisotyön ja mielenterveyspalveluiden kanssa tuo matalan kynnyksen tukea nuorten saataville, ennaltaehkäisee ongelmia ja vahvistaa varhaista puuttumista.
- Kävijämäärät (10-50/ilta) osoittavat toiminnan olevan aidosti tavoitettavaa.

2. Osallistaminen ja kuuleminen

Vaikutukset:

- Nuorisovaltuusto ja osallistuva budjetointi ovat vahvistaneet nuorten vaikutusmahdollisuuksia. Esim. minigolfkenttä ja välipalatoiveet kertovat siitä, että nuorten ideat johtavat konkreettisiin tuloksiin.
- Kuulemistilaisuudet ja kyselyt parantavat vuoropuhelua kunnan ja nuorten välillä. Nuoret kokevat tulevaisuutta kuulluiksi. Käytössä on nuorten aloite- ja palautekanava kunnan nettisivuilla, joka myös mahdollistaa nuoria kertomaan kehittämiskohteita ja mielipiteitä.
- Paikallislehden kautta näkyvä osallistuminen vahvistaa nuoria aktiivisina kuntalaisina ja tarjoaa esikuvia

muille nuorille.

- Yhteistyö lapsiparlamentin kanssa luo jatkumoa osallisuuteen ja vaikuttamiseen jo varhaisesta iästä lähtien.

3. EPT-työ (Ehkäisevä päihdetyö) ja hyvinvointi

Vaikutukset:

- Monialainen yhteistyö (koulut, EPT-verkostot, kampanjat) on vienyt ehkäisevän työn osaksi arkea ja koulutoimintaa, ei vain satunnaisiksi tempauksiksi.
- Teemaviikot ja luennot (esim. Kari K. Korhonen) tavoittavat nuoret elämyksellisesti ja vaikuttavasti.
- Erilaisten digitaalisten alustojen (seppo.io ja Pähee- hanke) käyttö osoittaa innovatiivista otetta nuorten kohtaamiseen digitaalisesti.

4. Kouluyhteistyö ja hankkeet

Vaikutukset:

- Nuorisotyön jalkautumiset koululla ja ryhmäytyspäivät tukevat turvallisen kouluilmapiirin rakentamista, sekä madaltaa nuorten kynnystä osallistua nuorisotoimintaan.
- Hankkeet (esim. koulutsemppari) ovat tuoneet lisäresursseja ja asiantuntemusta koulun rinnalle.
- Kolmannen sektorin kanssa tehty yhteistyö tarjoaa laajempia verkostoja ja vaikuttaa nuorten kokonaisvaltaiseen kasvuun.

5. Kesätyöt ja työelämäyhteistyö

Vaikutukset:

- Kesätyöt kunnassa madaltaa nuorten kynnystä työllistyä ja kerryttävät kokemusta sekä työelämätaitoja.
- CV-työpajat ja infot, yhteistyössä kolmannensektorin kanssa lisäävät nuorten valmiuksia työelämään.

6. Koulun toimenpiteet

Vaikutukset:

- Sitouttava kouluyhteistyö ja yhteisöllinen oppilashuolto ovat lisänneet oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön välistä yhteyttä.
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä KiVa-koulutoiminta ehkäisevät kiusaamista ja tukevat turvallista kouluympäristöä.
- Tukioppilastoiminta mahdollistaa vertaisohjauksen, joka madaltaa avunpyynnön kynnystä.

Etsivä nuorisotyö

Vuonna 2022 etsivä nuorisotyö siirtyi Monitaitoset ry:ltä Pielaveden kunnan omaksi toiminnaksi.

- Etsivästä työstä tuli osa kunnan vakituista palvelurakennetta, mikä turvaa työn jatkuvuutta.
- Siirtymä on mahdollistanut paremman yhteistyön muiden kunnallisten palveluiden kanssa.
- Etsivän työn näkyvyys kunnassa on kasvanut – nuoret tunnistavat toiminnan osaksi heidän lähiyhteisöään.

Saavutettavuus

Toimistotilan sijoittaminen nuorisotilojen yhteyteen ja myöhemmin kirjastolle on mahdollistanut sen, että etsivä työntekijä on kirjaimellisesti ”keskellä nuorten arkea”. Tämä on lisännyt:

- Nuorten luottamusta etsivään nuorisotyöntekijään
- Helppoutta ottaa yhteyttä oma-aloitteisesti

- Matalan kynnyksen kohtaamisia myös nuorille, joille palveluiden hakeminen muuten olisi haastavaa.

Asiakaslähtöisyys

- Yli puolet etsivän nuoriotyön asiakkaista ottaa itse yhteyttä – tämä kertoo, että etsivä nuorisotyö on matalankynnyksen palvelua. Myös huoltajien yhteydenotto on lisääntynyt
- Asiakkuudet päättyvät usein onnistuneesti, kun nuori siirtyy esimerkiksi opiskeluun, työhön tai saa tarvitsemaansa muuta apua.

Etsivä nuorisotyö ei ole vain siirtymäpolku koulutukseen tai töihin, vaan myös:

- Arjen rakenteiden uudelleen rakentamista, kun ne ovat syystä tai toisesta horjuneet (vuorokausirytmien kääntäminen, mielekäs tekeminen päivään).
- Polku oikea-aikaisiin palveluihin, joita nuori tarvitsee (esim. mielenterveys- ja päihdepalvelut, sosiaalityö)
- Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden purkamista luottamuksellisen aikuisen tuella,
- Pienin askelin tapahtuvaa kasvua, esimerkiksi itsenäistyminen, omien asioiden hoitaminen tai uuden harrastuksen aloittamiseen. Monet nuoret jännittävät uusia tilanteita ja tutustumista uusiin ihmisiin. Näissä asioissa etsivä nuorisotyö on usein nuorten apuna, tavoitteena se, että nuori rohkaistuu ja osaa toimia jatkossa itsenäisesti uusissa tilanteissa

Johtopäätös

Pielaveden kunnan oma etsivä nuorisotyö on osoittanut vahvuutensa sekä rakenteellisesti että inhimillisesti. Työ nojaa nuoren tarpeisiin ja etenee heidän ehdoillaan, mutta samalla johdonmukaisesti kohti osallistumista, hyvinvointia ja elämänhallintaa. Siirtyminen kunnan toiminnaksi on nostanut työn profilia ja varmistaa sen, että etsivä tuki ei ole vain hankerahoituksen varassa, vaan osa pysyvää nuorten tukiverkostoa Pielavedellä.

2.3 Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret aikuiset, alle 30-vuotiaat

Pääkohdan valinnan taustaa

Hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että ihminen on ikätasoisesti kiinnittynyt johonkin. Pääosa Pielaveden alle 30-vuotiaista nuorista aikuisista voi hyvin. He ovat löytäneet paikkansa työelämässä, opinnoissa tai yrittäjinä, ja monilla on perhe sekä vakaa taloudellinen tilanne. Tarvittaessa he osaavat hakeutua tarvitsemaansa palveluun ja sitoutuvat käyttämään sitä sovitusti.

Hyvinvoivien nuorten aikuisten rinnalla on ryhmä, joiden hyvinvoinnista eri ammattilaisten huoli on herännyt. Huolta tukevat tilastoista nousevat luvut. Vuoden 2023 tilaston mukaan 21,3 prosenttia alle 25-vuotiaista työttömistä työnhakijoista eivät olleet työssä, opiskelemassa tai varusmiespalveluksessa Arvioidun tiedon perusteella luku on varsin saman suuntainen myös ikäluokassa 25–29 vuotta. Näiden ihmisten katsotaan olevan suuressa syrjäytymisriskissä. Kentän arvion mukaan osa tästä ryhmästä löytää polkunsä työelämään ajankanssa, mutta osalla on suuri vaara syrjäytyä. Arvion mukaan todellisessa syrjäytymisvaarassa olevia 18–29-vuotiaita Pielavedellä noin 15-20 henkilöä.

Monella yllä mainittuun kohderyhmään kuuluvalla on todettuja mielenterveyteen, kognitiivisiin taitoihin, päihteiden käyttöön sekä sosiaalsiin tilanteisiin liittyviä haasteita. Usealla alle 30-vuotiaalla työttömyyden taustalla on kokonaan tai osittain puuttuva ammatillinen tutkinto sekä ammattiin jo valmistuneilla puutteellinen osaaminen.

Nuorten aikuisten hyvinvoinnin tukemiseksi tehdyt toimenpiteet (painotus syrjäytymisvaarassa olevat alle 30-vuotiaat)

Ammattilaisten välinen tiedonkulku

Ammattilaisten välisessä tiedonkulussa on edelleen haasteita, vaikka parannusta lähtötilanteeseen on tapahtunut

Tehdyt toimenpiteet

- Kunnan sisällä tiedottamista ja moniammatillista yhteistyötä tiivistettiin
- Moniammatilliset tapaamiset (mm. kunta, TE-toimisto, Uusi Suunta -hanke) toteutuivat vuosina 2022-2023 hyvin. Tänä aikana kehitettiin asiakasohjausmalli, joka selkeytti asiakasohjusta ja tarjolla olevia palveluja.
- Pielavesi oli mukana tiiviisti TE-uudistuksen valmistelussa, mikä edesauttoi kunnan ja uuden Ylä-Savon työllisyysalueen tiedonkulkua ja toi palvelut lähelle asiakasta
- Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (NOP), lisäsi toimijoiden välistä tiedonvaihtoa
- Ammattilaisten ja järjestöjen sekä yhdistysten yhteistyö on lisääntynyt

Haastetta lisäsi

- Hyvinvointialue uudistus vuodesta (2023 alkaen , jatkuen edelleen) hajotti toimivat yhteydet ja etäännytti yhteistyötahot siten, että moniammatillinen yhteistyö, varsinkin terveydenhoidon, suuntaan on lähes kadonnut
- Lainsäädännön tuomat rajoitteet estävät joissakin tapauksissa asiakkaan edunmukaisen ajantasaisen, riittävät ja oleellisen tiedon jakamisen ammattilaisten välillä.

Palveluiden tiedottaminen kohderyhmälle

Käytännön työ ja kentältä tulleet havainnot ovat osoittaneet, että palveluista tai tapahtumista tiedottaminen osalle nuorista aikuisista on haasteellista. He eivät välttämättä seuraa virallisia kunnan tai muiden toimijoiden internet -tai some sivustoja, lue paikallislehteä tai vastaa puhelimeen. Toimivin tapa tavoittaa on suorat kontaktit sekä viestittely puhelimella.

Tehdyt toimenpiteet

- Lisättiin ja monipuolistettiin kunnan viestintää Pielavesi.fi -sivustolla sekä somekanavissa (Facebook, Instagram)
- Järjestettiin Duunikulmassa keväällä 2024 Torstai -kahveja 17-30-vuotiaille. Tarjottiin nuorille aikuisille kokoontumispaikka, jossa halukkaat saivat tietoa työstä, opiskelusta, työkyvystä, etuuksista sekä saatavilla olevista palveluista. Tapahtumassa mukana kunnan etsivä nuorisotyöntekijä ja työllisyyskoordinaattori sekä HVA:n työikäisten sosiaaliohjaaja. Osallistujia oli vähän.
- Yrittäjyyskasvatustiimi järjesti 1.8. ja 23.10.2024 infotilaisuudet, jonka tavoite on tukea Pielavetisten opiskelijoiden opiskelua ja ryhmäytymistä. Tilaisuudessa jaettiin tietoa opiskelijoille ja heidän vanhemmilleen mm. yhteiskyydeistä, asumismahdollisuudesta kirkonkylällä, työssäoppimis- ja harjoittelupaikoista ja oppimisen tuesta. Ensimmäisellä kerralla osallistujia oli yli 10 henkeä, mutta toisella kerralla ei yhtään.

Hyvinvointia ja osallisuutta tukevaa tekemistä

- Mieliteko 2.0 ohjelman Osallisuus ryhmätoiminta 18-30-vuotiaille. Kiinnostavaa tekemistä ja rentoa juttuseuraa. Tavoitteena oli lisätä osallistujien sosiaalisia taitoja, poistaa yksinäisyyttä ja antaa eväitä elämään. Toimintaan osallistui Pielaveden 4H yhdistys. Toiminta loppuu suunniteltua aiemmin vähäisen osallistujamäärän vuoksi.
- Mieliteko 2.0 ohjelman Hyvinvointiryhmä työttömille miehille (yli 18-v). Hyvinvointiryhmän teemat olivat ravinto, liikunta ja luonto. Toiminnan toteuttamiseen osallistui myös Pielaveden Riistanhoitoyhdistys. Toiminta loppuu suunniteltua aiemmin vähäisen osallistujamäärän vuoksi.
- Mieliteko 2.0 sekä etsivä nuorisotyö toteuttanut Kipuna- ryhmä, oli suljettu ryhmä ja suunnattu nuorille, joilla on päihteiden käytön kanssa haasteita. Toiminta loppui osallistujien jättäytyessä pois ryhmästä.
- Pohjois-Savon liikunnan Perheille -hanke järjesti 2024-2025 kaudella perhekurssitoimintaa. Hankkeessa haluttiin tavoittaa erityisesti perheitä, jotka ovat esimerkiksi perheen työttömyyden, sairauden tai muun vastavan tekijän vuoksi hauraassa ja haavoittuvassa tilanteessa. Toiminnassa oli hyvin osallistujia ja toteutettiin suunnitellusti.

Täsmät -hankkeesta tukea työkyvyn arviointiin heikossa työmarkkina-asemassa oleville sekä osatyökykyisille

Pielavesi on mukana Toimi-säätiön ja Ylä-Savon kuntien kesällä 2024 alkaneessa ESR-hankkeessa, jonka tavoitteena on rakentaa malleja heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja osatyökykyisten palvelujen kehittämiseksi: 1. jalkautuva toimintamalli työ- ja toimintakyvyn kartoitukseen 2. jalkautuva toimintamalli osallisuutta ja muutosvalmiuksia tukevan matalan kynnyksen pienryhmätoimintaan 3. jalkautuva toimintamalli työllistymismahdollisuuksien kartoitukseen. Hankkeeseen on ohjautunut Pielavedellä hyvin asiakkaita. Tuloksista saadaan tietoa tuonnempana.

Tehtyjen toimenpiteiden vaikutus

Positiivisena kehityksenä voidaan pitää sitä, että kohderyhmä, (syrjäytymisvaarassa olevat alle 30 -vuotiaat nuoret aikuiset) kokonaismäärältään tarkastelujakson aikana pienentynyt ja entistä pienempi osa on kokonaan

palveluiden ulkopuolella. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten hyvinvointia tukevat matalan kynnyksen palvelut, ammattilaisten tuttuus, luottamuksellinen ilmapiiri, hyvä palvelujen saavutettavuus sekä yksilöllinen tuki.

Orastavan hyvästä kehityksestä huolimatta, työtä nuorten hyvinvoinnin tukemisen eteen pitää jatkaa ja edelleen kehittää. Pielavedellä on joukko nuoria aikuisia, joilla ei mene hyvin. He ovat ajautumassa tai jo ajautuneet yhteiskunnan asettamien normien (työ, toimeentulo) ulkokehälle. Ajautumisen taustalla olevat juurisyyt ovat osittain selvillä, mutta osittain hämärän peitossa. Henkilökohtaisia syitä ovat muun muassa elämänhallinnan haasteet, mielenterveyden ja sosiaalisten tilanteiden haasteet, päihteiden käyttö, sekä heikot kognitiiviset taidot. Oletettavaa on, että suurimmalla osalla kohderyhmästä syrjäytymisriskin takana ovat sekä henkilökohtaiset syyt että yhteiskunnan asettamat osaamisen ja pärjäämisen vaateet. Kun yksilön henkinen ja konnektiivinen kapasiteetti ei kohtaa yhteiskunnan vaateiden kanssa, osa ajautuu tahtomattaan normaalina pidetyn arjen ulkopuolelle. Osalle valinta saattaa olla tietoinen vaihtoehto.

3 Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

4 Johtopäätökset

Keskeisin johtopäätös on, että kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilan tulee määrittää kunnan toimintaa ja sen kehittämistä. Käytännössä hyvinvointikertomuksen, keskeisten muiden tilastojen ja ns. hiljaisen tiedon tulee ohjata kuntastrategian sekä tulevien vuosien talousarvioiden ja toimintasuunnitelmien valmistelua. Suunnitelmien valmistelu ja toteuttaminen edellyttää palvelualueiden monialaista yhteistyötä sekä asiakastyötä tekevien työntekijöiden ns. hiljaisen tiedon ja kehittämisajatusten hyödyntämistä.

Tähän mennessä hyte-työtä on tehty kunnan sisällä ja hyte-johtoryhmänä on toiminut kunnan johtoryhmä. Käytännön työtä on tehnyt poikkihallinnollinen hyvinvointiryhmä: kunnanjohtaja Johanna Viita (puheenjohtaja), kasvun ja oppimisen johtaja Mika Aikkila, varhaiskasvatusjohtaja Tiina Haapanen, nuorisotyöntekijä Mika Turkkka, vapaa-ajan ja liikunnan ohjaaja Laura Rautanen (syksyyn 2024 asti), asuntosihtööri Laura Anttonen, työllisyyskoordinaattori Tuula Rytönen ja viestinnän asiantuntija Sonja Roivainen.

Jatkoa ajatellen hyte-työn merkitys kunnissa kasvaa: ei yksin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilan vuoksi, mutta myös Pohjois-Savon hyvinvointialueen haasteiden vuoksi. Hyvinvointialue on nyt jo korostanut aiempaa enemmän kunnissa tehtävän ennaltaehkäisevän työn, esimerkiksi kuntalaisten hyte-neuvonnan merkitystä, ja tämä on hyvä huomioida.

Jatkossa hyte-työssä tulee myös nykyistä paremmin huomioida tavoitteellinen yhteistyö muiden toimijoiden, kuten hyvinvointialueen, järjestöjen ja seurakuntien, kanssa. Hyvinvointialue on suositellut yhteistyötä myös esimerkiksi apteekin sekä kunnan työterveyshuollon kanssa.

Lisäksi Pielavedellä kannattaa tarkastella ja harkita hyteen liittyvien erilaisten työryhmien ja niiden toimintaohjelmien tms. yhdistämistä sekä ikäihmisten nostamista yhdeksi hyvinvointisuunnitelman kohderyhmäksi.

4.1 Vanhemmuuden tukeminen

Vanhemmuuden tukeminen on vaikuttavinta silloin, kun se perustuu kuulemiseen, osallisuuteen ja arjen lähelle tuotuihin kohtaamisiin.

Toiminnan kehittäminen vanhempien toiveiden pohjalta, kuten Vasu-kahvilat, vertaisryhmät ja matalan kynnyksen kohtaamispaikat, luo luottamusta ja sitouttaa perheitä palveluihin. Kun vanhemmat kokevat tulevaisu kuulluiksi ja arvostetuiksi, he myös osallistuvat aktiivisemmin lapsensa hyvinvoinnin ja kasvatuksen tukemiseen.

Samalla ammattilaisten, kuten varhaiskasvatuksen sosionomin, läsnäolo arjessa mahdollistaa yksilöllisen tuen tarjoamisen oikea-aikaisesti, ennen kuin haasteet kasautuvat.

4.2 Nuorten hyvinvoinnin edistäminen

Systemaattinen yhteistyö koulun, nuorisotoimen ja järjestöjen kesken parantaa nuorten hyvinvointia.

Tutut ja vakiintuneet toimijat mahdollistavat matalan kynnyksen yhteydenotot ammattilaisten kesken sekä tuo jatkuvuutta nuoriin.

Koulunuorisotyön merkitys nähdään suureksi.

Tehdään jo hyvin paljon, näkyväksi. Suuri osa nuorisosta voi hyvin.

Videopelaamisen määrä noussut.

4.3 Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret aikuiset, alle 30-vuotiaat

Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten hyvinvointia tukevat:

- matalan kynnyksen palvelut
- haasteisiin vastaaminen mahdollimman nopeasti
- ammattilaisten tuttuus, luottamuksellisuus, mutkattomuus
- hyvä palvelujen saavutettavuus, riittävät palvelut
- yksilöllinen tuki

Hyvinvointia heikentävät:

- perusterveydenhuollon palveluihin pääseminen on haasteellista ja sinne hakeutuminen koetaan vaikeaksi
- päihdepalvelut eivät ole riittävät
- tiedon puute palveluista ja niihin hakeutumisesta
- töihin pääsyn vaikeus
- osalla nuorista koulutus tai osaaminen on puutteellista, eikä tuettua tai lähiopiskelua ole riittävästi tarjolla
- sosiaaliturvaleikkaukset (mm. asumistuki, työttömyysturva, aikuiskoulutustuki) heikentävät etenkin 18-24-vuotiaiden taloudellista asemaa, lisäten riskiä toimeentulotuen tarpeeseen.
- tietoinen valinta, välinpitämättömyys, sitoutumattomuus

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025 - 2029

Hyvinvointisuunnitelman valtuustokaudelle 2025-2029 hyväksytään osana kuntastrategian valmistelua.

INDIKAATTORIT

TALOUS, ELINVOIMA JA HYTE-KERROIN

Talous

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas (-2022)

Valtionosuudet, % nettokustannuksista (-2022)

Vuosikate, euroa / asukas (-2022)

Kuntien vuosikate, % poistoista (-2022)

Lainakanta 31.12., euroa / asukas (-2022)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % (-2022)

Verotulot, euroa / asukas (-2022)

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

Elinvoima

Väestö 31.12.

Huoltosuhte, demografinen

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Lapsiperheet, % perheistä

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista

Koulutustasomittain

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Työlliset, % väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerronindikaattori

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerronindikaattori

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

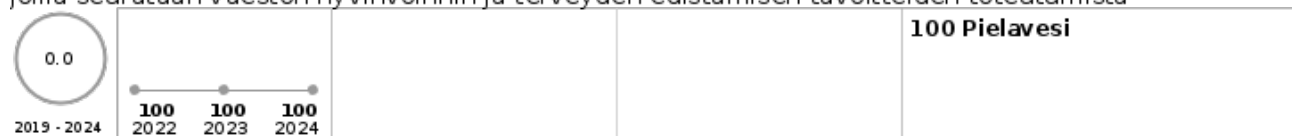
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

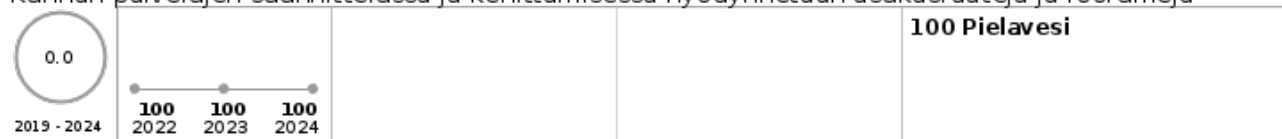
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

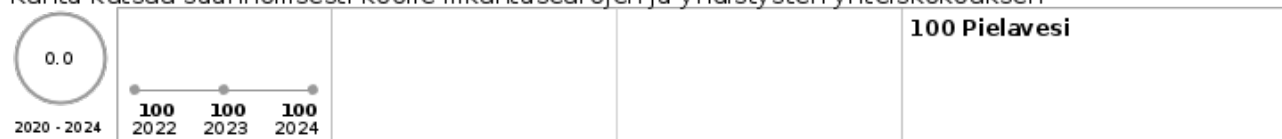
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin

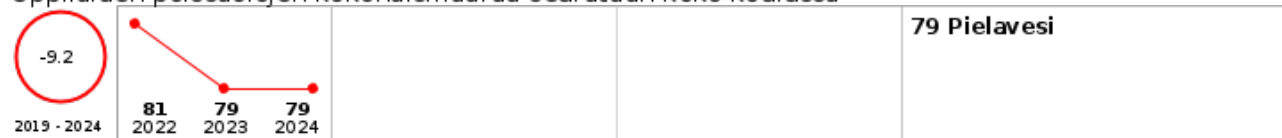
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

LAPSET, VARHAISNUORET, LAPSIPERHEET, NUORET JA NUORET AIKUISET
Hyvinvointi
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

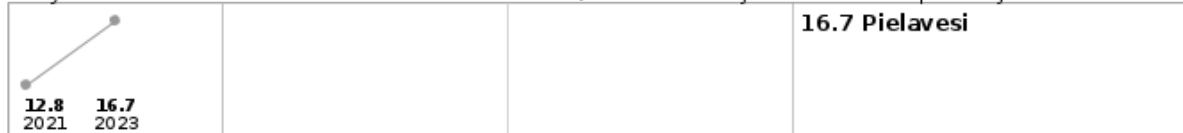
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

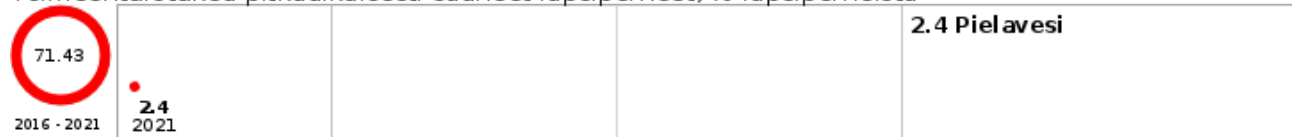
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiailla

Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

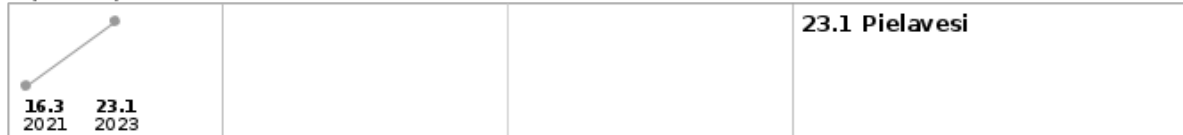
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

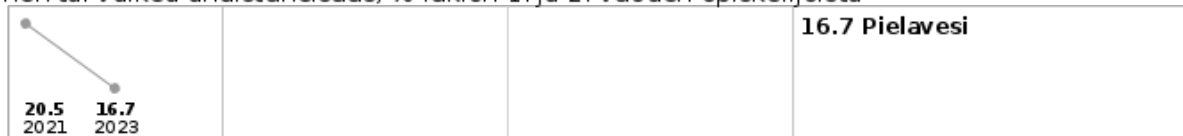
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

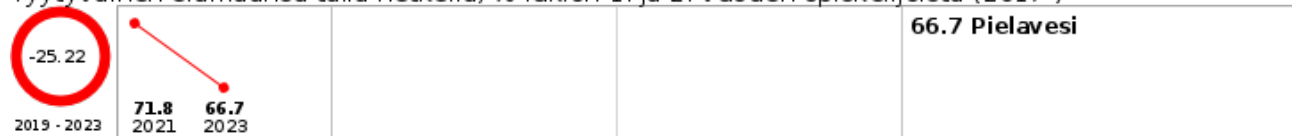
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)

Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Palvelut
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

TYÖIKÄISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu

Palvelut
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

IKÄIHMISET
Hyvinvointi
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Aänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

